

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 177 (XXI) — Nr. 108

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 23 februarie 2009

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 1.256 din 25 noiembrie 2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 132 alin. (2) și (3) din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale	2-3
Decizia nr. 1.265 din 25 noiembrie 2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 10 lit. b), art. 17, art. 18, art. 33, art. 36, art. 37 și art. 43 din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, republicată	3-5
Decizia nr. 73 din 15 ianuarie 2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 28 ¹ pct. 1 lit. b) din Codul de procedură penală	6-7
HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
99. — Hotărâre privind schimbarea denumirii Institutului Național de Cercetări Economice din subordinea Academiei Române	7
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
203. — Ordin al ministrului afacerilor externe privind publicarea Rezoluției Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite nr. 1.835 (2008) privind neproliferarea	8
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 33 din 9 iunie 2008	9-15

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 1.256**

din 25 noiembrie 2008

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 132 alin. (2) și (3)
din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale**

Ioan Vida	— președinte
Nicolae Cochinescu	— judecător
Aspazia Cojocaru	— judecător
Acsinte Gaspar	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Augustin Zegrean	— judecător
Ion Tiucă	— procuror
Maria Bratu	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 132 alin. (2) și (3) din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, excepție ridicată de Societatea Comercială Mediclass Sananova — S.R.L. din București în Dosarul nr. 28.746/3/2007 al Tribunalului București — Secția a VI-a comercială.

La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare a fost legal îndeplinită.

Cauza se află în stare de judecată.

Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției ca neîntemeiată. Invocă în acest sens jurisprudența Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 4 martie 2008, pronunțată în Dosarul nr. 28.746/3/2007, **Tribunalul București — Secția a VI-a comercială a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 132 alin. (2) și (3) din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale**, excepție ridicată de Societatea Comercială Mediclass Sananova — S.R.L. din București.

În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că prevederile legale atacate contravin dispozițiilor art. 45 și art. 135 din Constituție, deoarece sunt de natură a produce instabilitate în activitatea unei societăți comerciale, prin acordarea posibilității acționarilor care nu au luat parte la adoptarea unei hotărâri, precum și a oricărei persoane interesate, de a ataca în instanță hotărârea adunării generale. Pe de altă parte, instituirea imprescriptibilității acțiunii în anulare a hotărârii adunării generale este de natură să afecteze interesele societății comerciale și, prin aceasta, să restrângă libertatea comerțului.

Tribunalul București — Secția a VI-a comercială consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

Potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Avocatul Poporului consideră că prevederile de lege criticate nu contravin Constituției.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, prevederile de lege criticate, raportate la dispozițiile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiectul excepției îl reprezintă prevederile art. 132 alin. (2) și (3) din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.066 din 17 noiembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora: „(2) *Hotărârile adunării generale contrare legii sau actului constitutiv pot fi atacate în justiție, în termen de 15 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, de oricare dintre acționarii care nu au luat parte la adunarea generală sau care au votat contra și au cerut să se insereze aceasta în procesul-verbal al ședinței.*”

(3) *Când se invocă motive de nulitate absolută, dreptul la acțiune este imprescriptibil, iar cererea poate fi formulată și de orice persoană interesată.*”

Textele constituționale considerate a fi încălcate sunt cele ale art. 45 — Libertatea economică și ale art. 135 alin. (1) și alin. (2) lit. a) privind caracterul de piață al economiei României și obligația statului de a asigura libertatea comerțului.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține următoarele:

Prevederile art. 132 alin. (2) și (3) din Legea nr. 31/1990 au mai făcut obiect al controlului de constituționalitate, prin raportare la aceleași dispoziții constituționale invocate în prezenta cauză și cu o motivare similară.

Astfel, prin Decizia nr. 904 din 5 decembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 55 din 24 ianuarie 2007, Decizia nr. 129 din 19 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 172 din 6 martie 2008, și Decizia nr. 775 din 1 iulie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 580 din 1 august 2008, Curtea, respingând excepția, a statuat, în esență, că reglementarea instituită de art. 132 alin. (2) și (3) din Legea nr. 31/1990 constituie o măsură de protecție a acționarilor minoritari care se consideră vătămăți printr-o hotărâre a adunării generale a acționarilor contrară legii sau actului constitutiv, aceștia putându-se adresa instanței de judecată pentru apărarea drepturilor și intereselor lor legitime.

De asemenea, în deciziile menționate Curtea a reținut că prevederile de lege criticate, instituind o consacrare legală a regimului juridic al nulității absolute, prin legitimarea procesuală activă a oricărei persoane interesate de a ataca hotărârea adunării generale a acționarilor, atunci când prin aceasta se

încalcă o dispoziție legală imperativă de interes public, nu contravin sub niciun aspect dispozițiilor constituționale invocate, acesta fiind regimul juridic de drept comun al nulității absolute.

Cele statuate în deciziile menționate își mențin valabilitatea în prezenta cauză, deoarece nu au intervenit elemente noi, care să determine schimbarea jurisprudenței în această materie.

Pentru motivele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 132 alin. (2) și (3) din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, excepție ridicată de Societatea Comercială Mediclass Sananova — S.R.L. din București în Dosarul nr. 28.746/3/2007 al Tribunalului București — Secția a VI-a comercială.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 25 noiembrie 2008.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. **IOAN VIDA**

Magistrat-asistent,
Maria Bratu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 1.265

din 25 noiembrie 2008

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 10 lit. b), art. 17, art. 18, art. 33, art. 36, art. 37 și art. 43 din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, republicată

Ioan Vida	— președinte
Nicolae Cochinescu	— judecător
Aspazia Cojocaru	— judecător
Acsinte Gaspar	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Augustin Zegrean	— judecător
Ion Tiucă	— procuror
Maria Bratu	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. I din Ordonanța Guvernului nr. 17/2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, a prevederilor Legii nr. 269/2007 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 17/2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, precum și a prevederilor art. 10 lit. b), art. 17, art. 18, art. 33, art. 36, art. 37 și art. 43 din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați.

Excepția a fost ridicată de Armand Gabriel Bobocea în Dosarul nr. 2.199/2/2007 al Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal.

La apelul nominal se prezintă personal autorul excepției. Lipsesc celelalte părți, față de care procedura de citare a fost legal îndeplinită.

Cauza se află în stare de judecată.

Autorul excepției reiterează pe scurt argumentele expuse în scris în motivarea excepției și solicită, pentru aceleași motive, admiterea excepției și modificarea actului normativ criticat. Depune note scrise.

Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere ca neîntemeiată a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 10 lit. b) din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 și ca inadmisibilă a excepției de neconstituționalitate vizând prevederile art. 17, art. 18, art. 33, art. 36, art. 37 și art. 43 din aceeași ordonanță, deoarece aceste prevederi nu au legătură cu cauza dedusă judecării.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 15 aprilie 2008, pronunțată în Dosarul nr. 2.199/2/2007, **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. I din Ordonanța Guvernului nr. 17/2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, a prevederilor Legii nr. 269/2007 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 17/2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, precum și a prevederilor art. 10 lit. b), art. 17, art. 18, art. 33, art. 36,**

art. 37 și art. 43 din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, excepție ridicată de Armand Gabriel Bobocea, în calitate de persoană fizică autorizată.

În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că prevederile de lege criticate sunt neconstituționale pentru următoarele motive, expuse mai jos în ordinea prezentării lor de către autorul excepției:

— înființarea Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România — C.E.C.C.A.R. prin Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 contravine principiului separației puterilor în stat, în condițiile în care instituția fusese deja înființată ca asociație profesională, prin hotărâre judecătorească în anul 1992;

— comisiile de disciplină din cadrul Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați sunt instanțe extraordinare, prohibite de Constituție;

— Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România — C.E.C.C.A.R a fost înființat prin ordonanță, deși potrivit Constituției trebuia să fie înființat prin lege organică;

— prin art. 43 din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 a fost reglementată o faptă penală care nu putea fi reglementată decât prin lege organică;

— reglementarea criticată îl împiedică să-și exercite atribuțiile specifice contabilului autorizat.

Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal consideră că excepția de neconstituționalitate nu este întemeiată.

Potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Avocatul Poporului consideră că textele de lege criticate nu contravin dispozițiilor constituționale.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părții prezente, concluziile procurorului, prevederile de lege criticate, raportate la dispozițiile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Analizând prevederile de lege criticate, Curtea constată următoarele:

Instanța de judecată a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. I din Ordonanța Guvernului nr. 17/2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 84 din 2 februarie 2007, a prevederilor Legii nr. 269/2007 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 17/2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 678 din 4 octombrie 2007, precum și a prevederilor art. 10 lit. b), ale art. 17, 18, 33, 36, 37 și 43 din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați.

Atât Ordonanța Guvernului nr. 17/2004, cât și Legea nr. 269/2007 pentru aprobarea acestei ordonanțe privesc modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 65/1994, care, ca urmare a acestor modificări și completări, a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 13 din 8 ianuarie 2008.

Așadar, obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă prevederile art. 10 lit. b), ale art. 17, 18, 33, 36, 37 și 43 din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați.

Aceste texte au următoarea redactare:

— Art. 10: *„Contabilul autorizat poate executa pentru persoanele fizice și juridice următoarele lucrări:*

[...]

b) *pregătește lucrările în vederea elaborării situațiilor financiare.*”;

— Art. 17: *„(1) Sancțiunile disciplinare ce se aplică experților contabili și contabililor autorizați, în raport cu gravitatea abaterilor săvârșite, sunt următoarele:*

a) *mustrare;*

b) *avertisment scris;*

c) *suspendarea dreptului de a exercita profesia de expert contabil sau de contabil autorizat pe o perioadă de timp de la 3 luni la un an;*

d) *interzicerea dreptului de a exercita profesia de expert contabil sau de contabil autorizat.*

(2) *Abaterile în funcție de care se aplică sancțiunile disciplinare se stabilesc prin regulamentul de organizare și funcționare.*”;

— Art. 18: *„Se înființează Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați, persoană juridică de utilitate publică și autonomă, din care fac parte experții contabili și contabilii autorizați, în condițiile stabilite de prezenta ordonanță, având sediul în municipiul București.*”;

— Art. 33: *„(1) Pe lângă Consiliul superior funcționează Comisia superioară de disciplină, compusă din 7 membri titulari și 7 supleanți, astfel:*

a) *președintele și 2 membri experți contabili aleși de Conferința națională pentru un mandat de 4 ani dintre experții înscrși în evidența Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România, care se bucură de autoritate profesională și morală deosebită;*

b) *2 membri desemnați de ministrul economiei și finanțelor;*

c) *2 membri desemnați de ministrul justiției.*

(2) *În aceleași condiții se desemnează supleanții.*

(3) *Comisia superioară de disciplină aplică sancțiunile disciplinare prevăzute la art. 17 și soluționează contestațiile la hotărârile disciplinare pronunțate de comisiile de disciplină ale filialelor.*

(4) *Contestațiile împotriva hotărârilor aplicate de Comisia superioară de disciplină se depun la Consiliul superior al Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați care decide.*”;

— Art. 37: *„(1) Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați și filialele sale își acoperă cheltuielile din venituri, care se constituie din:*

— *taxa de înscriere la examenul de expert contabil, respectiv de contabil autorizat;*

— *taxa de înscriere în evidența Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați;*

— *cotațiile membrilor stabilite pe tranșe de venituri;*

— *încasări din vânzarea publicațiilor proprii;*

— *donaiții;*

— *alte venituri din activitatea Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați și a filialelor sale, stabilite prin regulament.*

(2) Taxele de înscriere în evidență și cotizațiile pe tranșe de venit se stabilesc anual de Conferința Națională a Experților Contabili și Contabililor Autorizați.”;

— Art. 43: „(1) Exercițarea oricărei atribuții specifice calității de expert contabil și de contabil autorizat de către persoane neautorizate sau care se află într-o situație de incompatibilitate constituie infracțiune și se sancționează potrivit legii penale.

(2) Persoanele care exercită atribuții specifice calității de expert contabil și de contabil autorizat fără viza anuală se sancționează disciplinar potrivit Regulamentului de organizare și funcționare a Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați.”

Textele constituționale invocate ca fiind încălcate sunt următoarele:

— art. 24 referitor la dreptul la apărare, art. 115 alin. (1) referitor la delegarea legislativă și art. 126 alin. (4) privind instanțele judecătorești considerate a fi încălcate de art. 17, art. 33 și art. 36 din ordonanța criticată;

— art. 73 alin. (3) lit. h) privind reglementarea prin lege organică a infracțiunilor pedepselor și regimului executării acestora și ale art. 115 alin. (1) considerate a fi încălcate de art. 43 din ordonanță;

— art. 44 privind dreptul de proprietate, art. 75 alin. (1) privind sesizarea Camerelor Parlamentului, art. 115 alin. (1), art. 117 alin. (3) referitor la înființarea prin lege organică a autorităților administrative autonome, art. 136 privind proprietatea și art. 139 privind impozitele, taxele și alte contribuții considerate a fi încălcate de art. 18 și 37 din ordonanță.

Examinând excepția, Curtea reține că aceasta a fost ridicată într-o acțiune de contencios administrativ având ca obiect soluționarea unei contestații formulate în temeiul Legii nr. 554/2004, prin care se solicită Guvernului României și Ministerului Economiei și Finanțelor să modifice prevederile art. 9 lit. b) din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 [devenit după republicarea acestei ordonanțe art. 10 lit. b)].

În aceste condiții, față de obiectul cauzei, Curtea constată că prevederile art. 17, art. 18, art. 33, art. 36, art. 37 și art. 43 din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994, republicată, nu au legătură cu soluționarea acesteia, excepția de neconstituționalitate a acestor prevederi de lege urmând a fi respinsă ca inadmisibilă, în temeiul art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, potrivit căruia „Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia”.

Așadar, Curtea Constituțională va exercita controlul de constituționalitate asupra prevederilor art. 10 lit. b) din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994, republicată.

Asupra constituționalității prevederilor art. 10 lit. b) din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 [fost art. 9 lit. b), înainte de republicarea ordonanței] Curtea s-a pronunțat prin Decizia nr. 1.228 din 20 decembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 86 din 4 februarie 2008, statuând că aceste prevederi sunt constituționale.

Cu acel prilej, Curtea a reținut că, potrivit acestei ordonanțe, contabilii autorizați și experții contabili constituie două categorii profesionale distincte, caracterizate prin condiții de accesibilitate în profesie diferite și atribuții specifice. Profesia de expert contabil și de contabil autorizat se exercită în condițiile prevăzute de ordonanță, iar dispozițiile art. 10 lit. b) din aceasta stabilesc una dintre atribuțiile contabilului autorizat, și anume cea de pregătire a lucrărilor în vederea elaborării situațiilor financiare. În plus, prin îndeplinirea condițiilor legale, contabilul autorizat poate obține calitatea de expert contabil.

Considerentele și soluția acestei decizii sunt valabile și în cauza de față, întrucât nu au intervenit elemente noi de natură a determina o reconsiderare a jurisprudenței Curții.

Pentru motivele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca fiind inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 17, art. 18, art. 33, art. 36, art. 37 și art. 43 din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, republicată, excepție ridicată de Armand Gabriel Bobocea în Dosarul nr. 2.199/2/2007 al Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal.

2. Respinge ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 10 lit. b) din aceeași ordonanță, excepție ridicată de același autor în același dosar.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 25 noiembrie 2008.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. **IOAN VIDA**

Magistrat-asistent,
Maria Bratu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 73

din 15 ianuarie 2009

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 28¹ pct. 1 lit. b)
din Codul de procedură penală

Ioan Vida	— președinte
Nicolae Cochinescu	— judecător
Aspazia Cojocaru	— judecător
Acsinte Gaspar	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Ion Predescu	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Augustin Zegrean	— judecător
Iuliana Nedelcu	— procuror
Marieta Safta	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 28¹ pct. 1 lit. b) din Codul de procedură penală, excepție invocată de Ion Florin Moldovan în Dosarul nr. 1.610/235/2006 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală.

La apelul nominal răspunde pentru autorul excepției domnul avocat Mihai Paul Neamț, din cadrul Baroului Cluj, precum și partea Aurel Iuțu Ciurar.

Magistratul-asistent referă că partea Casa de Asigurări a Executorilor Judecătorești din România a depus la dosarul cauzei concluzii scrise.

Având cuvântul, reprezentantul autorului excepției învederează că procedura comunicării adreselor pentru solicitarea de puncte de vedere către Senat, Camera Deputaților și Guvern este viciată, întrucât între data solicitării acestor puncte de vedere și termenul de judecată a intervenit schimbarea conducerii acestor autorități. Apreciază că schimbarea politică poate determina o schimbare de optică și în privința constituționalității textului criticat, impunându-se, prin urmare, solicitarea punctului de vedere al noilor președinți ai Camerelor Parlamentului, respectiv noului prim-ministru, și acordarea unui termen în acest sens.

Partea Aurel Iuțu Ciurar se opune amânării cauzei.

Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a cererii de amânare, arătând că punctele de vedere se solicită în considerarea autorităților respective, iar nu al președinților acestora.

Curtea, deliberând, respinge cererea de amânare a cauzei și acordă cuvântul cu privire la excepția de neconstituționalitate ridicată.

Reprezentantul autorului excepției solicită admiterea excepției astfel cum a fost formulată, expunând, pe larg, motivele de neconstituționalitate invocate în fața instanței de judecată.

Aurel Iuțu Ciurar solicită respingerea excepției de neconstituționalitate și depune la dosarul cauzei concluzii scrise în acest sens.

Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

Prin Încheierea din 10 octombrie 2008, pronunțată în Dosarul nr. 1.610/235/2006, **Înalta Curte de Casație și Justiție** —

Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 28¹ pct. 1 lit. b) din Codul de procedură penală, excepție invocată de Ion Florin Moldovan.

În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că, datorită calității pe care o are (aceea de executor judecătoresc), autorul excepției este lipsit de posibilitatea exercitării căii de atac a apelului, găsindu-se, în consecință, în imposibilitatea de a beneficia de toate drepturile și garanțiile procesuale. Astfel, normele criticate instituie un regim discriminatoriu și restrictiv, privând o anumită categorie de persoane de accesul liber la justiție și de posibilitatea de a folosi toate căile de atac pe care legea le prevede pentru toți cetățenii. Această restrângere nu întrunește, în opinia autorului excepției, condițiile prevăzute de art. 53 din Legea fundamentală și încalcă principiul egalității armelor procedurale.

Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală apreciază că excepția este neîntemeiată, „pentru considerentele expuse în numeroase decizii anterioare ale Curții Constituționale”.

În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

Avocatul Poporului consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, invocând și jurisprudența Curții Constituționale în materie.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie art. 28¹ pct. 1 lit. b) din Codul de procedură penală, potrivit căruia „*Curtea de Apel*”:

1. *judecă în primă instanță*:

[...] *b) infracțiunile săvârșite de judecătorii de la judecătorii și tribunale și de procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe, precum și de avocați, notari publici, executori judecătorești și de controlorii financiari ai Curții de Conturi.*”

În opinia autorului excepției, prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor constituționale ale art. 16 alin. (1) referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii, fără privilegii și fără discriminări, ale art. 21 alin. (3) privind dreptul la un proces echitabil, ale art. 53 privind restrângerea exercițiului unor

drepturi sau al unor libertăți, ale art. 129 privind folosirea căilor de atac și ale art. 20 cu raportare la art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, privind interzicerea discriminării.

Examinând excepția de neconstituționalitate astfel cum a fost formulată, Curtea constată că s-a mai pronunțat în jurisprudența sa asupra constituționalității aceluiași prevederi legale, în raport cu aceleași norme constituționale și față de critici similare. În acest sens sunt, de exemplu, Decizia nr. 215 din 28 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 259

Pentru motivele mai sus arătate, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 alin. (1) și (6) din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 28¹ pct. 1 lit. b) din Codul de procedură penală, excepție invocată de Ion Florin Moldovan în Dosarul nr. 1.610/235/2006 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 15 ianuarie 2009.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. **IOAN VIDA**

Magistrat-asistent,
Marieta Safta

HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRĂRE

privind schimbarea denumirii Institutului Național de Cercetări Economice din subordinea Academiei Române

În temeiul art.108 din Constituția României, republicată, și al art. 2 lit.a) din Ordonanța Guvernului nr. 63/2002 privind atribuirea sau schimbarea de denumiri, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 48/2003, cu modificările și completările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Institutul Național de Cercetări Economice din subordinea Academiei Române, cu sediul în municipiul București, Calea 13 Septembrie nr.13, sectorul 5, își schimbă denumirea în Institutul Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”.

PRIM-MINISTRU
EMIL BOC

Contrasemnează:

Ministrul educației, cercetării și inovării,
Ecaterina Andronescu

București, 18 februarie 2009.
Nr. 99.

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

ORDIN

privind publicarea Rezoluției Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite nr. 1.835 (2008) privind neproliferarea

În baza art. 5 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale,

în temeiul art. 4 alin. (5) din Hotărârea Guvernului nr. 100/2004 privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Externe, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul afacerilor externe emite prezentul ordin.

Articol unic. — Se dispune publicarea în Monitorul Oficial al Organizației Națiunilor Unite nr. 1.835 (2008) privind neproliferarea, României, Partea I, a Rezoluției Consiliului de Securitate al prevăzută în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Ministrul afacerilor externe,

Cristian Diaconescu

București, 11 februarie 2009.

Nr. 203.

ANEXĂ

REZOLUȚIA Nr. 1.835 (2008)

**adoptată de Consiliul de Securitate în cadrul celei de-a 5.984-a întruniri,
la 27 septembrie 2008**

Consiliul de Securitate,

luând notă de Raportul directorului general al Agenției Internaționale pentru Energie Atomică pentru implementarea Acordului privind garanțiile prevăzute în Tratatul de neproliferare a armelor nucleare, raport din data de 15 septembrie 2008, și de prevederile relevante ale rezoluțiilor Consiliului de Securitate (GOV/2008/38),

reafirmându-și angajamentul față de Tratatul de neproliferare a armelor nucleare (TNP):

1. reafirmă Declarația președintelui Consiliului S/PRST/2006/15 din data de 29 martie 2006 și Rezoluția sa nr. 1.696 (2006) din 31 iulie 2006, Rezoluția sa nr. 1.737 (2006) din 23 decembrie 2006, Rezoluția sa nr. 1.747 (2007) din 24 martie 2007 și Rezoluția sa nr. 1.803 (2008) din 3 martie 2008;

2. ia notă de Declarația din data de 3 martie 2008 a miniștrilor afacerilor externe ai Chinei, Franței, Germaniei, Federației Ruse, Marii Britanii, Statelor Unite ale Americii, cu sprijinul Înaltului Reprezentant al Uniunii Europene, declarație care descrie abordarea duală față de chestiunea nucleară iraniană;

3. își reafirmă angajamentul, în acest cadru, față de o soluție negociată imediată la chestiunea nucleară iraniană și salută continuarea eforturilor în acest sens;

4. solicită Iranului să își îndeplinească în totalitate și fără întârziere obligațiile impuse de rezoluțiile Consiliului de Securitate menționate mai sus și să îndeplinească cerințele Consiliului guvernatorilor Agenției Internaționale pentru Energie Atomică;

5. hotărăște să rămână activ sesizat cu această chestiune.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE**ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE****— SECȚIILE UNITE —**

Dosar nr. 60/2007

DECIZIA Nr. 33**din 9 iunie 2008**

Sub președinția domnului prof. univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-au întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu privire la admisibilitatea acțiunii în revendicare, întemeiată pe dispozițiile dreptului comun, având ca obiect revendicarea imobilelor preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, formulată după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, republicată, fiind prezenți 85 de judecători din totalul de 115 aflați în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Antoaneta Florea.

Reprezentanta procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, punând concluzii pentru a fi admis în sensul de a se stabili că acțiunile întemeiate pe dispozițiile art. 480 din Codul civil, având ca obiect imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, introduse după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, sunt inadmisibile.

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

Prin **recursul în interesul legii** nr. 807/C/190/2007, 806/C/189/2007, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în data de 4 octombrie 2007, și prin precizările și completările transmise de procurorul general la data de 1 aprilie 2008, ca urmare a Încheierii din data de 19 decembrie 2007, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, se învederează că în practica judiciară nu există un punct de vedere unitar cu privire la admisibilitatea acțiunilor întemeiate pe dispozițiile dreptului comun, având ca obiect revendicarea imobilelor preluate abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, acțiuni formulate după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001. În acest sens se precizează:

I. Unele instanțe de judecată au considerat că, de la intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, respectiv de la data de 14 februarie 2001, restituirea imobilelor preluate în proprietatea statului în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, prevăzute de art. 2 alin. (1) din acest act normativ, se realizează numai prin procedura specială, stabilită de această lege, și, în consecință, acțiunea în revendicare de drept comun este inadmisibilă deoarece Legea nr. 10/2001 are aplicare imediată, fiind o lege specială și derogatorie de la dreptul comun.

Totodată, s-a apreciat că, întrucât dispozițiile art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia arată că „*bunurile preluate de stat fără un titlu valabil, inclusiv cele obținute prin viciera consimțământului, pot fi revendicate de foștii proprietari sau de succesorii acestora, dacă nu fac obiectul unor legi speciale de reparație*”, rezultă că acțiunea în revendicare directă este inadmisibilă.

S-a considerat că acțiunea în revendicare întemeiată pe dispozițiile dreptului comun nu poate fi admisă nici atunci când persoanele îndreptățite au urmat procedura administrativă obligatorie, prevăzută de dispozițiile Legii nr. 10/2001, atât în situațiile în care această procedură a fost finalizată, prin emiterea deciziei sau dispoziției motivate, cât și în situația în care această procedură nu a fost încheiată.

II. Alte instanțe, dimpotrivă, au opinat că acțiunea în revendicare întemeiată pe dispozițiile dreptului comun, formulată

după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, este admisibilă întrucât, deși potrivit art. 22 alin. (5) din Legea nr. 10/2001 nerespectarea termenului stabilit pentru depunerea notificării atrage pierderea dreptului de a solicita în justiție măsuri reparatorii în natură sau prin echivalent, aceasta nu poate avea altă semnificație decât aceea a pierderii beneficiului Legii nr. 10/2001 de către persoana îndreptățită, iar acest efect nu poate fi extins asupra altor acțiuni pe care aceasta le-ar putea promova în justiție, cum este și acțiunea în revendicare.

Faptul că potențialul beneficiar al Legii nr. 10/2001, prin nerespectarea exigențelor procedurale ale acestui act normativ, pierde vocația de a se bucura de măsurile reparatorii speciale reglementate în cuprinsul acesteia, nu împiedică posibilitatea intentării unei acțiuni în revendicare de drept comun.

Instanțele care au procedat în această modalitate au considerat că efectele depozitării unui proprietar de bunul ce constituie obiectul dreptului său de proprietate constau în pierderea doar a unuia dintre atribuțiile acestui drept, cu consecința păstrării calității de proprietar, avută la data preluării, efect consacrat expres și prin dispozițiile art. 2 alin. (2) din Legea nr. 10/2001.

Acest text, care reproduce în cuprinsul legii speciale dispozițiile din dreptul comun, conținute de art. 480 din Codul civil, dă vocația titularului dreptului de proprietate de a recurge la toate mijloacele legale, administrative sau judiciare, pentru a obține recunoașterea acestui drept într-o manieră pe care o consideră adecvată finalității urmărite.

În situația în care imobilul a fost înstrăinat, fostul proprietar are deschisă nu numai calea prevăzută de Legea nr. 10/2001, ci și calea acțiunii directe în revendicarea imobilului.

Astfel, prevederile legii speciale nu exclud nici expres și nici implicit acțiunea în revendicare împotriva cumpărătorului posesor al imobilului preluat abuziv de către stat.

În acest sens, s-a reținut că, deși art. 18 lit. d) [actualmente lit. c)] din Legea nr. 10/2001 prevede că măsurile reparatorii se stabilesc numai prin echivalent, în cazul în care imobilul a fost vândut chiriașului cu respectarea dispozițiilor Legii nr. 112/1995, această normă legală nu poate fi aplicată în raporturile dintre proprietarul depozitat și cumpărătorul de la stat, în cadrul acțiunii în revendicare, întrucât Legea nr. 10/2001 nu reglementează aceste raporturi.

În ceea ce privește art. 46 (actualul art. 45) din Legea nr. 10/2001, s-a apreciat că acesta vizează exclusiv aspectele legate de valabilitatea actului de vânzare-cumpărare, ca act juridic, valabilitate analizată prin prisma condițiilor prevăzute de art. 948 din Codul civil.

Redactarea acestui text nu justifică însă extinderea efectelor lui la raporturile dintre cumpărător și proprietarul deposedat în materia revendicării.

Totodată, instanțele de judecată au reținut inaplicabilitatea acestei norme legale în cadrul acțiunii în revendicare, ca efect al dispozițiilor art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană a drepturilor omului, care se aplică prioritar legii naționale, în temeiul art. 11 alin. (2) și al art. 20 alin. (2) din Constituția României.

În acest sens, s-au avut în vedere principiile de interpretare ale Curții Europene reflectate în cauzele contra României, în care s-a constatat încălcarea dreptului de proprietate de către statul român.

Privarea de proprietate poate fi justificată numai dacă se demonstrează că a intervenit pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege, iar măsura răspunde principiului proporționalității.

În evaluarea proporționalității, Curtea Europeană ține cont de marja de apreciere a statului, dar și de asigurarea unui just echilibru între cerințele de interes general ale comunității și imperativele protejării drepturilor fundamentale ale individului, înțelegând, în materia dreptului la respectarea proprietății, sub forma unei compensări rezonabile, proporționale a deposedării, prevăzută ca atare în legislația națională.

Curtea a recunoscut libertatea statului român de a reglementa condițiile în care acceptă să restituie bunurile ce i-au fost transferate înainte de ratificarea convenției, inclusiv sub aspectul modalității concrete, neimpunându-se vreo obligație în sensul restituirii acestora.

Cu toate acestea, în măsura în care statul adoptă o anumită soluție de despăgubire a foștilor proprietari, aceasta trebuie transpusă de o manieră rezonabil de clară și coerentă, pentru a permite, pe cât posibil, evitarea insecurității juridice și a incertitudinii, pentru subiectele de drept vizate de măsurile de aplicare a acestei soluții (*Cauza Păduraru contra României*).

Totodată, instanța de contencios european, analizând dispozițiile Legii nr. 10/2001, a apreciat că această lege nu funcționează în prezent într-un mod care ar putea conduce la acordarea efectivă a unei despăgubiri vechilor proprietari deposedați și nu ia în calcul prejudiciul suferit de persoanele private astfel de bunurile lor, înainte de intrarea sa în vigoare, datorită unei absențe prelungite a despăgubirii (*Cauza Porțeanu contra României*), proporționalitatea referindu-se nu doar la cuantumul despăgubirii, ci și la momentul acordării acesteia.

Astfel, s-a constatat că procedura de aprobare a Fondului „Proprietatea” de către Comisia Națională a Valorilor Mobiliare și transformarea titlurilor de valoare în acțiuni cotate la bursă, operațiuni necesare pentru ca despăgubirile prevăzute de lege să poată avea o valoare efectivă, nu s-au încheiat până în prezent.

Prin urmare, substituirea dreptului de proprietate cu un drept de creanță având ca obiect o sumă de bani sau măsuri echivalente reprezintă, de fapt, o expropriere, în sensul constituțional al acestei măsuri. În aceste condiții, restituirea în natură se impune drept unică măsură reparatorie posibilă pentru privarea de proprietate suferită prin vânzarea imobilului către chiriași.

Procurorul general a apreciat primul punct de vedere ca fiind în litera și spiritul legii, pentru următoarele **considerente**:

În conformitate cu prevederile art. 15 alin. (2) din Constituția României, legea civilă dispune numai pentru viitor, iar potrivit dispozițiilor art. 1 din Codul civil legea civilă nu are putere retroactivă.

Aceste texte legale consacră teza unanim acceptată că legea nouă trebuie să respecte suveranitatea legii vechi, astfel încât ea nu poate nimici sau modifica trecutul juridic.

Totodată, se recunoaște fără rezerve și aplicarea imediată a legii noi, în sensul că acțiunea ei se extinde nu numai asupra situațiilor juridice care urmează să existe, să se modifice ori să stingă, ci și faptelor juridice pendinte (*facta pendentia*) ori efectelor viitoare ale unor raporturi juridice trecute (*facta futura*).

Cu referire la imobilele preluate abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, este de observat că normele legale în conflict, respectiv Codul civil și Legea nr. 10/2001, vizează situații juridice născute sub imperiul legii vechi, durabile însă în timp prin efectele lor juridice, generate de ineficacitatea actelor de preluare.

Anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, aplicarea operațiunii juridice de restituire integrală (*restitutio in integrum*), ca efect al ineficacității actelor de preluare, a fost guvernată de prevederile dreptului comun în materia revendicării, reprezentat prin dispozițiile art. 480 și art. 481 din Codul civil.

Deși avantajos prin accesul direct la instanțele judecătorești, dar rigid și conservator prin câmpul său de aplicare (întrucât a fost restrâns la actele de preluare fără titlu ori cu titlu nevalabil), dreptul comun a fost părăsit de Legea nr. 10/2001, fiind înlocuit cu norme speciale de drept substanțial și cu o procedură obligatorie și prealabilă sesizării instanțelor judecătorești.

Legea nouă extinde aplicarea principiului *restitutio in integrum* și, totodată, diversifică amplitudinea măsurilor reparatorii, pe care le supune unor proceduri tehnice, caracteristice dreptului administrativ și, în parte, necunoscute dreptului civil comun.

Legea nr. 10/2001, ca lege nouă, suprimă practic acțiunea dreptului comun în cazul ineficacității actelor de preluare la care se referă și, fără a elimina accesul la justiție, perfecționează sistemul reparator, iar prin norme de procedură speciale îl subordonează controlului judecătoresc.

Prin legea nouă sunt reglementate toate cazurile de preluare abuzivă a imobilelor din perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, ce intră sub incidența acestui act normativ, indiferent dacă preluarea s-a făcut cu titlu valabil sau fără titlu valabil, fiind vizată inclusiv restituirea acelor imobile a căror situație juridică și-ar fi putut găsi dezlegarea, până la data intrării sale în vigoare, în temeiul art. 480 și art. 481 din Codul civil.

Temeiul nașterii dreptului la retrocedare este un izvor complex de raporturi juridice.

Astfel, dacă actul de preluare prin care statul a devenit proprietar constituie, ca entitate autonomă, *facta praeterita*, situația juridică pe care a generat-o, constând în calitatea de proprietar recunoscută statului, cu întreg complexul de drepturi și obligații pe care le implică, constituie o situație juridică cu persistență în timp — *facta pendentia* care, detașându-se de momentul constituirii sale, își continuă existența, intrând astfel în domeniul temporal de incidență a noii reglementări care, astfel, devine aplicabilă, fără a retroactiva.

Totodată, fiind vorba de o situație juridică obiectivă, avându-și originea în lege, iar nu de o situație juridică subiectivă, constituită prin manifestarea de voință a unuia sau a unor subiecte de drept, legea nouă o poate reglementa în termenii care îi sunt proprii, aducându-i modificări sau chiar punându-i capăt, în cadrul domeniului său temporal legitim de acțiune.

Întrucât reglementările cuprinse în Legea nr. 10/2001 interesează substanțial și procedural ordinea publică, rezultă că acestea sunt de imediată aplicare.

Soluția a fost anticipată legislativ prin art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, care prevede că: „*Bunurile preluate de stat fără un titlu valabil, inclusiv cele obținute prin vicierea consimțământului, pot fi revendicate de foștii proprietari sau de succesorii acestora, dacă nu fac obiectul unor legi speciale de reparație.*”

În acest context, după data intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, acțiunea în revendicare a imobilelor pe care le

vizează nu mai este admisibilă pe calea dreptului comun, persoanele îndreptățite fiind ținute să urmeze procedura stabilită de legea specială.

Este de precizat însă că o acțiune fondată pe dispozițiile noii legi este condiționată de parcurgerea unei proceduri administrative obligatorii, prealabilă sesizării instanței judecătorești.

Declanșarea procedurii are loc, în conformitate cu prevederile art. 21 și următoarele din Legea nr. 10/2001, pe calea unei notificări adresate de persoana îndreptățită persoanei juridice deținătoare.

Pentru evitarea perpetuării stării de incertitudine în ceea ce privește situația juridică a unor asemenea imobile, Legea nr. 10/2001 a instituit un termen în interiorul căruia trebuie adresată notificarea, termen prelungit succesiv, sancțiunea nerespectării lui constând, potrivit art. 22 alin. (5), în pierderea dreptului de a solicita în justiție măsuri reparatorii în natură sau prin echivalent.

Având în vedere aceste considerente, după data intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, o acțiune în revendicare a imobilelor pe care le vizează acest act normativ, întemeiată pe dispozițiile dreptului comun, este inadmisibilă, atât în situația în care nu s-a declanșat procedura administrativă, prealabilă și obligatorie prevăzută de legea specială, cât și în situația în care această procedură nu este finalizată la data sesizării instanței.

Astfel, în cazul unor întârzieri nejustificate ale răspunsului la notificarea adresată deținătorului bunului, persoanele îndreptățite pot obține soluționarea notificării și, ca atare, măsurile reparatorii prevăzute de Legea nr. 10/2001, pe calea unei acțiuni în justiție îndreptate împotriva refuzului nejustificat al entității deținătoare de a răspunde la notificare, iar nu pe calea unei acțiuni în revendicare de drept comun.

Nu se poate opera nici cu cealaltă soluție a unor instanțe de judecată, consacrată în materie de revendicare, respectiv aceea de comparare a titlurilor de proprietate deținute de părți și de caracterizare a unuia dintre ele ca fiind mai puternic.

Această concluzie decurge din faptul că în conformitate cu art. 45 alin. (2) și (4) coroborat cu art. 46 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, după intrarea în vigoare a acestui act normativ, restituirea imobilelor preluate fără titlu valabil și înstrăinate prin acte de dispoziție este condiționată de constatarea pe cale judecătorească a nulității actului de înstrăinare, determinată de reaua-credință a părților din actul de înstrăinare, iar în cazul imobilelor preluate cu titlu valabil, aceeași măsură este consecința constatării nulității absolute a actelor juridice de înstrăinare, pentru încălcarea dispozițiilor imperative ale legilor în vigoare la data înstrăinării.

De asemenea, potrivit dispozițiilor art. 18 lit. c) din Legea nr. 10/2001, dacă imobilul a fost înstrăinat cu respectarea dispozițiilor legale, măsurile reparatorii se stabilesc numai în echivalent.

Din interpretarea acestor norme legale rezultă că, în situația în care imobilul preluat de stat a fost înstrăinat fostului chiriaș, rezolvarea acțiunii formulate împotriva subdobânditorului nu se poate face în temeiul dispozițiilor dreptului comun, prin compararea titlurilor de proprietate, ci numai în baza prevederilor Legii nr. 10/2001.

Se impune astfel să fie cercetate succesiv valabilitatea titlului vânzătorului, iar apoi buna-credință a părților din actul juridic de înstrăinare sau respectarea dispozițiilor imperative ale legilor în vigoare la data înstrăinării.

Ca atare, nulitatea absolută a actului de înstrăinare, constatată însă în contextul art. 45 din Legea nr. 10/2001, se impune ca o premisă inevitabilă restituirii în natură a imobilului preluat abuziv.

Totodată, și procedura administrativă prealabilă este o condiție specială a exercițiului dreptului la acțiune, normele invocate nefiind susceptibile de interpretare echivocă.

Este evident că, în situația în care imobilul a fost înstrăinat cu respectarea dispozițiilor legale, fiind incidente dispozițiile art. 18

lit. c) din Legea nr. 10/2001, persoana îndreptățită trebuie să urmeze procedura administrativă prealabilă, prevăzută de art. 21 și următoarele din lege.

Aceasta, deoarece unitatea deținătoare este singura abilitată de legiuitor să emită o decizie sau, după caz, dispoziție de acordare a măsurilor reparatorii prin echivalent constând în compensarea cu alte bunuri sau servicii ori să propună acordarea de despăgubiri.

Unitatea deținătoare nu poate, însă, să emită decizie, respectiv dispoziție decât dacă este investită cu soluționarea unei notificări formulate în condițiile art. 22 și următoarele din lege.

O asemenea condiție prealabilă nu încalcă prevederile art. 21 din Constituție care consacră accesul liber la justiție, întrucât vizează faza administrativă a procedurii necontencioase și nu afectează substanța dreptului garantat atât constituțional, cât și prin art. 6 alin. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ratificată de România prin Legea nr. 30/1994.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, în *Cauza Golder contra Regatului Unit, 1975*, că „*dreptul de acces la tribunale nu este un drept absolut*”, precum și că „*există posibilitatea limitărilor implicite admise chiar în afara limitelor care circumscriu conținutul oricărui drept*”.

Așadar, cu condiția ca dreptul să fie efectiv, statul poate să reglementeze într-un anumit mod accesul la justiție și chiar să îl supună unor limitări sau restricții.

O modalitate prin care un stat-parte la Convenție poate limita sau restrânge dreptul la un proces echitabil este și obligativitatea parcurgerii unei proceduri administrative prealabile.

În acest sens, în *Cauza Le Compte, Van Leuven și De Meyere contra Belgiei, 1981*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că „*rațiuni de flexibilitate și eficiență, care sunt pe deplin compatibile cu protecția drepturilor omului, pot justifica intervenția anterioară a unor organe administrative sau profesionale [...] ce nu satisfac sub fiecare aspect în parte exigențele menționatele prevederi; un asemenea sistem poate fi reclamat de tradiția juridică a mai multor state membre ale Consiliului Europei*”.

Această posibilitate reprezintă marja de apreciere pe care Curtea o recunoaște statelor membre în privința drepturilor fundamentale care nu sunt privite ca drepturi absolute, cum este și dreptul la un proces echitabil.

Accesul la justiție presupune în mod necesar însă ca, după parcurgerea procedurilor administrative, partea interesată să aibă posibilitatea să se adreseze unei instanțe judecătorești. În lipsa unei asemenea posibilități, dreptul de acces la instanță ar fi atins în substanța sa.

În măsura în care aceste exigențe sunt respectate, dreptul de acces la justiție nu este afectat.

Se poate constata deci că prin Legea nr. 10/2001 au fost reglementate nu numai procedurile administrative de restituire, dar și modalitățile de a ataca în justiție măsurile dispuse în cadrul acestei proceduri.

Astfel, potrivit art. 26 alin. (3) din Legea nr. 10/2001: „*Decizia sau, după caz, dispoziția motivată de respingere a notificării sau a cererii de restituire în natură poate fi atacată de persoana care se pretinde îndreptățită la secția civilă a tribunalului în a cărei circumscripție se află sediul unității deținătoare sau, după caz, al entității investite cu soluționarea notificării, în termen de 30 de zile de la comunicare.*”

De asemenea, persoana interesată poate contesta refuzul unității deținătoare notificate de a răspunde în termenul de 60 de zile prevăzut de art. 25 alin. (1) din Legea nr. 10/2001.

În consecință, persoana îndreptățită are posibilitatea de a supune controlului judecătorec toate deciziile care se iau în cadrul procedurii Legii nr. 10/2001, inclusiv refuzul persoanei juridice de a emite decizia de soluționare a notificării. În cadrul acestui control, partea interesată poate deduce judecății însuși dreptul său de proprietate asupra imobilului în litigiu.

Pe de altă parte, s-a reținut că prin respingerea ca inadmisibilă a acțiunii în revendicare de drept comun formulată după data intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, privind imobilele ce intră sub incidența acestui act normativ, nu se aduce atingere nici art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului, care garantează protecția unui bun actual aflat în patrimoniul persoanei interesate sau a unei speranțe legitime cu privire la valoarea patrimonială respectivă.

Ori, așa cum reiese din jurisprudența sa în materie, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat că simpla solicitare de a obține un bun preluat de stat nu reprezintă niciun bun actual și nicio speranță legitimă (*Cauza Poenaru contra României*).

Prin urmare, imobilele care se încadrează în domeniul de aplicare a Legii nr. 10/2001 nu mai pot fi restituite decât în condițiile prevăzute de acest act normativ, fiind exclusă acțiunea în revendicare de drept comun, cu excepția acțiunilor pendinte la data de 14 februarie 2001, cu privire la care noua lege a permis fie continuarea lor, fie suspendarea până la soluționarea procedurii administrative.

De altfel, accesul la justiție și dreptul la un proces echitabil sunt asigurate, sub toate aspectele, în cadrul procedurii judiciare prevăzute de cap. III al Legii nr. 10/2001, deci în condițiile și pe căile prevăzute de legea specială.

Or, dispozițiile Legii nr. 10/2001 — lege specială și derogatorie de la dreptul comun — sunt obligatorii de la data intrării ei în vigoare, în raport și de adagiile *generalia specialibus non derogant* și *specialia generalibus derogant*.

În consecință, legiuitorul permite revendicarea imobilelor preluate abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989 numai în condițiile Legii nr. 10/2001, act normativ cu caracter special, care se aplică cu prioritate față de prevederile art. 480 din Codul civil, care constituie dreptul comun în materia revendicării.

În caz contrar, s-ar ajunge la situația în care dispozițiile Legii nr. 10/2001 ar fi golite de conținut, astfel încât să nu-și producă efectele juridice, or nu aceasta este rațiunea pentru care a fost adoptată o atare lege specială de reparație.

Pentru aceste considerente, în temeiul prevederilor art. 329 din Codul de procedură civilă, **s-a solicitat** admiterea recursului în interesul legii și pronunțarea unei decizii în sensul că, după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, acțiunile având ca obiect revendicarea acestor imobile nu mai pot fi întemeiate pe dispozițiile dreptului comun (art. 480 și 481 din Codul civil).

Analizând recursul în interesul legii și hotărârile judecătorești anexate acestuia, Înalta Curte constată următoarele:

Recursul în interesul legii declarat cu privire la „admisibilitatea acțiunilor întemeiate pe dispozițiile dreptului comun, având ca obiect revendicarea imobilelor preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, acțiuni formulate după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001”, așa cum a fost precizat și completat de procurorul general, relevă existența unei practici neunitare atât în cazul în care acțiunile în revendicare sunt îndreptate împotriva statului — prin unitățile deținătoare — cât și atunci când sunt îndreptate împotriva dobânditorilor imobilelor înstrăinate de stat.

Deși din titulatura dată recursului reiese că acesta are ca obiect o decizie prin care Înalta Curte să se pronunțe asupra admisibilității sau inadmisibilității tuturor acțiunilor în revendicare intentate în condițiile anterior menționate, din hotărârile anexate rezultă că ceea ce au soluționat instanțele diferit, în ambele categorii de acțiuni, este problema raportului dintre **Legea nr. 10/2001, ca lege specială, și Codul civil, ca lege generală, precum și a raportului dintre legea internă și Convenția europeană a drepturilor omului, ratificată prin Legea nr. 30/1994.**

I. O primă problemă, de principiu, rezolvată neunitar, este aceea a existenței unei opțiuni între aplicarea legii speciale, care reglementează regimul imobilelor preluate abuziv în perioada de referință, Legea nr. 10/2001, și aplicarea dreptului comun în materia revendicării, și anume Codul civil.

Potrivit opiniei unor instanțe, o astfel de opțiune există pentru că nu este exclusă, nici expres și nici implicit, de Legea nr. 10/2001.

Prin urmare, acele persoane care nu au urmat procedura prevăzută de Legea nr. 10/2001 sau care nu au declanșat în termenul legal o atare procedură ori care, deși au urmat-o, nu au obținut restituirea în natură a imobilului, au deschisă calea acțiunii în revendicare, întemeiată pe dispozițiile art. 480 din Codul civil.

Acest punct de vedere nu poate fi primit, deoarece ignoră principiul de drept care guvernează concursul dintre legea specială și legea generală — *specialia generalibus derogant* — și care, pentru a fi aplicat, nu trebuie reiterat în fiecare lege specială.

Câtă vreme pentru imobilele preluate abuziv de stat în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989 s-a adoptat o lege specială, care prevede în ce condiții aceste imobile se pot restitui în natură persoanelor îndreptățite, nu se poate susține că legea specială, derogatorie de la dreptul comun, s-ar putea aplica în concurs cu acesta.

Legea specială se referă atât la imobilele preluate de stat cu titlu valabil, cât și la cele preluate fără titlu valabil (art. 2), precum și la relația dintre persoanele îndreptățite la măsuri reparatorii și subdobânditori, cărora le permite să păstreze imobilele în anumite condiții expres prevăzute [art. 18 lit. c), art. 29], așa încât argumentul unor instanțe în sensul că nu ar exista o suprapunere în ceea ce privește câmpul de reglementare al celor două acte normative nu poate fi primit.

Referitor la imobilele preluate de stat fără titlu valabil, art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 prevede că „pot fi revendicate de foștii proprietari sau de succesorii acestora, dacă nu fac obiectul unei legi speciale de reparație”.

Or, Legea nr. 10/2001 reglementează măsuri reparatorii inclusiv pentru imobilele preluate fără titlu valabil, astfel că, după intrarea în vigoare a acestui act normativ, dispozițiile art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 nu mai pot constitui temei pentru revendicarea unor imobile aflate în această situație.

Pe de altă parte, Legea nr. 10/2001 instituie atât o procedură administrativă prealabilă, cât și anumite termene și sancțiuni menite să limiteze incertitudinea raporturilor juridice născute în legătură cu imobilele preluate abuziv de stat.

De altfel, problema raportului dintre legea specială și legea generală a fost rezolvată în același mod de Înalta Curte de Casație și Justiție atunci când a decis, în interesul legii, că dispozițiile art. 35 din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică nu se aplică acțiunilor având ca obiect imobile expropriate în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989 (Decizia nr. LIII din 4 iunie 2007), stabilind, în cuprinsul considerentelor, cele ce urmează, pe deplin aplicabile și în cazul de față:

„Prin dispozițiile sale, Legea nr. 10/2001 a suprimat, practic, posibilitatea recurgerii la dreptul comun în cazul ineficienței actelor de preluare a imobilelor naționalizate și, fără să diminueze accesul la justiție, a adus perfecționări sistemului reparator, subordonându-l, totodată, controlului judecătoresc prin norme de procedură cu caracter special.”

Prin aceeași decizie se arată că Legea nr. 10/2001, în limitele date de dispozițiile art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998, constituie dreptul comun în materia retrocedării imobilelor preluate de stat, cu sau fără titlu valabil, în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989.

Totodată, se apreciază că numai persoanele exceptate de la procedura acestui act normativ, precum și cele care, din motive independente de voința lor, nu au putut să utilizeze această

procedură în termenele legale au deschisă calea acțiunii în revendicare/retrocedare a bunului litigios, dacă acesta nu a fost cumpărat, cu bună-credință și cu respectarea dispozițiilor Legii nr. 112/1995, de către chiriași.

În consecință, trebuie reținut că, de principiu, persoanele cărora le sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 10/2001 nu au posibilitatea de a opta între calea prevăzută de acest act normativ și aplicarea dreptului comun în materia revendicării, respectiv dispozițiile art. 480 din Codul civil.

Cu atât mai mult, persoanele care au utilizat procedura Legii nr. 10/2001 nu mai pot exercita, ulterior, acțiuni în revendicare având în vedere regula *electa una via* și principiul securității raporturilor juridice consacrat în jurisprudența CEDO (Cauza *Brumărescu contra României* — 1997 ș.a.).

II. O altă problemă rezolvată diferit de instanțele judecătorești este aceea a raportului dintre legea internă, respectiv Legea nr. 10/2001 și Convenția europeană a drepturilor omului.

1. Unele instanțe au considerat că respingerea ca inadmisibilă a acțiunii în revendicare, întemeiată pe dreptul comun și intentată după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, ar echivala cu privarea reclamantului de accesul la justiție, prin încălcarea art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului.

Acest punct de vedere nu poate fi absolutizat.

Art. 6 din Convenție garantează fiecărei persoane „dreptul la un tribunal”, adică dreptul ca o instanță judiciară să soluționeze orice contestație privitoare la drepturile și obligațiile sale civile (cauzele *Ad't Mouhoub contra Franței*, *Waite at Kenedy contra Germaniei*, *Prince Hans-Adam II de Lichtenstein contra Germaniei*).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a admis că acest drept nu este absolut, că este compatibil cu limitări implicite și că statele dispun în această materie de o anumită marjă de apreciere.

Totodată, a arătat că această problemă trebuie examinată într-un context mai larg, și anume acela al obstacolelor sau impedimentelor de drept ori de fapt care ar fi de natură să altereze dreptul la un tribunal chiar în substanța sa.

În România, legiuitorul a adoptat un act normativ special, în temeiul căruia persoanele care se consideră îndreptățite pot cere să li se recunoască dreptul de a primi măsuri reparatorii pentru imobilele preluate abuziv de către stat, una dintre aceste măsuri fiind restituirea în natură a imobilelor.

Faptul că acest act normativ — Legea nr. 10/2001 — prevede obligativitatea parcurgerii unei proceduri administrative prealabile nu conduce la privarea acelor persoane de dreptul la un tribunal, pentru că, împotriva dispoziției sau deciziei emise în procedura administrativă legea prevede calea contestației în instanță (art. 26), căreia i se conferă o jurisdicție deplină.

Printr-o jurisprudență unificată prin Decizia nr. XX din 19 martie 2007 pronunțată în recurs în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secțiunile Unite, s-a recunoscut competența instanțelor de judecată de a soluționa pe fond nu numai contestația formulată împotriva deciziei/dispoziției de respingere a cererilor prin care s-a solicitat restituirea în natură a imobilelor preluate abuziv, ci și notificarea persoanei pretins îndreptățite, în cazul refuzului nejustificat al entității deținătoare de a răspunde la notificarea părții interesate.

În consecință, întrucât persoana îndreptățită are posibilitatea de a supune controlului judecătoresc toate deciziile care se iau în cadrul procedurii Legii nr. 10/2001, inclusiv refuzul persoanei juridice de a emite decizia de soluționare a notificării, este evident că are pe deplin asigurat accesul la justiție.

Adoptarea unei reglementări speciale, derogatorii de la dreptul comun, cu consecința imposibilității utilizării unei reglementări anterioare, nu încalcă art. 6 din Convenție în situația în care calea oferită de legea specială pentru valorificarea dreptului dedus pretins este efectivă. Faptul că această cale specială este sau nu una efectivă poate fi constatat printr-o analiză în concret a fiecărei cauze.

2. Alte instanțe, care recunosc aplicabilitatea dreptului comun ca o alternativă la legea specială, invocă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, reflectată în hotărârile de condamnare a României pentru încălcarea art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție.

Textul anterior menționat prevede că: „Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor sau a altor contribuții ori a amenzilor.”

În Cauza *Păduraru contra României* s-a reținut, reafirmându-se de fapt opinia exprimată în Cauza *Kopecky contra Slovaciei*, că:

„Convenția nu impune statelor contractante nicio obligație specifică de reparare a nedreptăților sau prejudiciilor cauzate înainte ca ele să fi ratificat Convenția.

Art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție nu poate fi interpretat ca restrângând libertatea statelor contractante de a alege condițiile în care acceptă să restituie bunurile ce le-au fost transferate înainte ca ele să ratifice Convenția.

Dacă dispun de o mare marjă în aprecierea existenței unei probleme de interes public ce justifică anume măsuri și în alegerea politicilor lor economice și sociale, atunci când se află în joc o chestiune de interes general, autoritățile publice trebuie să reacționeze în timp util, într-o manieră corectă și cu cea mai mare coerență.

De asemenea, dacă Convenția nu impune statelor obligația de a restitui bunurile confiscate și cu atât mai puțin de a dispune de ele conform atributelor dreptului de proprietate, odată ce a fost adoptată o soluție de către stat, ea trebuie implementată cu o claritate și o coerență rezonabile pentru a evita pe cât posibil insecuritatea juridică pentru subiecții de drept la care se referă măsurile de aplicare a acestei soluții”.

În aplicarea art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție și prin interpretarea unor hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului, pronunțate în cauze contra României, unele instanțe au admis acțiunile în revendicare, prin compararea celor două titluri considerate valide și, având în vedere că titlul persoanei îndreptățite era, desigur, anterior, i-au dat preferință.

Această soluție a fost dată în situații în care titlul subdobânditorului (fostul chiriaș, terț cumpărător, societate privatizată ș.a.) fie fusese confirmat irevocabil prin respingerea acțiunii în constatarea nulității, întemeiată pe dispozițiile art. 45 din Legea nr. 10/2001, reținându-se buna-credință a cumpărătorului, fie nu fusese atacat pe această cale, fiindu-i, deci, recunoscută implicit validitatea chiar de persoana îndreptățită la măsurile reparatorii.

Din examinarea jurisprudenței din ultimii ani a Curții Europene a Drepturilor Omului, reflectată în hotărârile de condamnare a României pentru încălcarea art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție, se observă că, într-un număr mare de cauze, condamnarea a avut loc în situația în care fostul proprietar i se recunoscuse dreptul de proprietate prin hotărâre judecătorească irevocabilă, iar ulterior, în urma declarării recursului în anulare, hotărârea a fost desființată, ceea ce a constituit atât o lipsire de proprietate, ce nu a fost justificată de o cauză de utilitate publică și nici nu a fost însoțită de despăgubiri corespunzătoare, cât și o afectare a principiului securității raporturilor juridice.

Se cere arătat că instanța europeană a procedat în același mod nu numai în situația foștilor proprietari (Cauza *Brumărescu contra României* ș.a.), ci și în situația cumpărătorilor, al căror drept de proprietate fusese recunoscut irevocabil de instanțele judecătorești, care le reținuseră buna-credință în cumpărarea

bunului, de care însă au fost deposedați ulterior, în urma recursului în anulare (Cauza *Raicu contra României*).

În această din urmă cauză, Curtea a subliniat și că atenuarea vechilor neajunsuri aduse nu trebuie să creeze noi pagube disproporționate. Curtea consideră că nu trebuie ca o singură persoană care a beneficiat de o judecată definitivă favorabilă să suporte consecințele faptului că sistemul legislativ și judiciar intern a ajuns, în cauza respectivă, la coexistența a două judecări definitive care să confirme dreptul de proprietate al unor persoane diferite asupra aceluiași bun (Cauza *Raicu contra României*, paragraful 25).

În aceeași hotărâre se apreciază că, pentru ca atenuarea vechilor atingeri să nu creeze noi greutăți distorsionate „legislația ar trebui să permită să se țină cont de circumstanțele particulare din fiecare cauză, pentru ca persoanele care au dobândit cu bună-credință să nu fie aduse să suporte greutatea responsabilității statului care cândva a confiscat aceste bunuri” (paragraful 37).

O altă categorie de cauze în care, de asemenea, Curtea a constatat că a avut loc o încălcare a art. 1 din Primul Protocol, o constituie cea în care instanțele, deși au recunoscut dreptul foștilor proprietari ai unui imobil, nu au restituit acestora bunul, deoarece au reținut că, între timp, fusese cumpărat cu bună-credință.

Astfel, în Cauza *Străin ș. a. contra României*, Curtea a arătat că „Situția creată prin jocul combinat al vânzării apartamentului și al hotărârii curții de apel (...) care a confirmat dreptul de proprietate al reclamanților în ansamblul său, refuzând în același timp să dispună restituirea apartamentului a avut ca efect privarea reclamanților de beneficiul părții din hotărâre care le stabilește dreptul de proprietate asupra apartamentului. Reclamanții nu mai aveau posibilitatea de a intra în posesia bunului, de a-l vinde și de a-l lăsa moștenire, de a consimți la donarea bunului sau de a dispune de acesta în alt mod. În aceste condiții, Curtea constată că situația a avut drept efect privarea reclamanților de bunul lor, în sensul celei de a doua teze din primul alineat al art. 1 din Protocolul nr. 1” (paragraful 43).

În fine, în alte cauze Curtea Europeană a considerat că „în contextul legislativ român care guvernează acțiunile în revendicare imobiliară și restituirea bunurilor naționalizate de regimul comunist, vânzarea de către stat a unui bun al altuia unor terți de bună-credință, chiar dacă aceasta este anterioară confirmării în justiție în mod definitiv a dreptului de proprietate al celui alt, însoțită de lipsa totală de despăgubiri, se analizează într-o privare de bunuri. O astfel de privare, combinată cu absența totală a unei despăgubiri, este contrară art. 1 din Protocolul nr. 1” (Cauza *Rățeanu contra României* — paragraful 23).

Pentru a reține existența unui bun în sensul Convenției, Curtea a atras atenția și „asupra art. 2 alin. (2) din Legea nr. 10/2001 care prevede în mod expres că persoanele proprietare ale unor imobile pe care statul și le-a însușit fără titlu valabil își păstrează calitatea de proprietar. Prin urmare, nu este vorba de un nou drept, ci de recunoașterea explicită și retroactivă a vechiului drept, cu mențiunea că legea nu face nicio distincție între situația imobilelor vândute chiriașilor și cea a imobilelor rămase în patrimoniul statului” (Cauza *Păduraru contra României*, paragraful 84).

În urma examinării hotărârilor menționate precum și a unor hotărâri pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în alte cauze având un obiect similar, se observă că instanța europeană a stabilit că exigențele art. 1 din Protocolul nr. 1 și principiul securității raporturilor juridice trebuie respectate atât în cazul fostului proprietar, cât și în cel al cumpărătorului de bună-credință.

Ca urmare, oricare dintre aceștia nu poate fi lipsit de proprietate decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Pe de altă parte, atât în Cauza *Păduraru contra României*, cât și în altele ce i-au urmat Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că statul și-a încălcat obligația pozitivă de a reacționa în timp util și cu coerență în ceea ce privește chestiunea de interes general pe care o constituie restituirea sau vânzarea unor imobile intrate în posesia sa în baza decretelor de naționalizare (Cauza *Păduraru contra României*, paragraful 112 ș.a.).

Cu privire la acest aspect se apreciază că, deși Convenția nu impune statelor obligația de a restitui bunurile confiscate și cu atât mai puțin de a dispune de ele, odată adoptată de stat o soluție de restituire a bunurilor confiscate, aceasta trebuie implementată cu claritate și coerență rezonabile, pentru a evita pe cât posibil insecuritatea juridică pentru subiecții de drept la care se referă măsurile de aplicare a acestei soluții.

În același timp, în ceea ce privește măsurile reparatorii prin echivalent prevăzute de Legea nr. 10/2001, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 247/2005, respectiv titluri de participare la Fondul „Proprietatea” după coterarea acestuia la Bursă, instanța europeană a apreciat, în mod constant, că acest organism colectiv de valori mobiliare nu funcționează în prezent într-un mod susceptibil să ducă la acordarea efectivă a unei despăgubiri (Cauza *Jujescu contra României* — paragraful 38, Cauza *Johanna Huber contra României* — paragraful 27 ș.a.).

Pentru cazul în care nu mai este posibilă restituirea în natură a bunului preluat abuziv de stat, cu sau fără titlu valabil, pentru că, de exemplu, titlul subdobânditorului nu a fost anulat, iar măsurile reparatorii prevăzute de Legea nr. 10/2001 și Legea nr. 247/2005 sunt iluzorii, Curtea a stabilit că urmează să se plătească persoanei îndreptățite despăgubiri bănești actuale și egale cu valoarea de piață imobiliară a bunului.

În plus s-a mai arătat că noua reglementare nu ia în considerare prejudiciul suferit de către persoanele care au fost private de bunurile lor înainte de intrarea în vigoare a legii, din cauza absenței îndelungate a oricărei despăgubiri (Cauza *Porțeanu contra României* — paragraful 34).

Din cele ce au fost arătate, rezultă că, în mod repetat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a evidențiat că inconsecvențele și deficiențele legislative au generat o practică neunitară și soluții ale instanțelor judecătorești care au atras, în numeroase cauze, condamnarea statului român pentru încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1, reținându-se că a avut loc o lipsire de proprietate, combinată cu absența unei despăgubiri adecvate.

Prin urmare, în procedura de aplicare a Legii nr. 10/2001, în absența unor prevederi de natură a asigura aplicarea efectivă și concretă a măsurilor reparatorii, poate apărea conflictul cu dispozițiile art. 1 alin. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție, ceea ce impune, conform art. 20 alin. (2) din Constituția României, prioritatea normei din Convenție, care, fiind ratificată prin Legea nr. 30/1994, face parte din dreptul intern, așa cum se stabilește prin art. 11 alin. (2) din Legea fundamentală.

Problema care se pune este dacă prioritatea Convenției poate fi dată și în cadrul unei acțiuni în revendicare întemeiate pe dreptul comun, respectiv trebuie lămurit dacă o astfel de acțiune poate constitui un remediu efectiv, care să acopere, până la o eventuală intervenție legislativă, neconvenționalitatea unor dispoziții ale legii speciale.

Desigur, la această problemă nu se poate da un răspuns în sensul că există posibilitatea de a se opta între aplicarea Legii nr. 10/2001 și aplicarea dreptului comun în materia revendicării, și anume Codul civil, căci ar însemna să se încalce principiul *specialia generalibus derogant*.

Așa cum s-a mai arătat, instanțele care au admis acțiunile în revendicare au apelat exclusiv la compararea titlurilor, dând preferință titlului mai vechi, făcând totală abstracție de efectele create prin aplicarea legii speciale.

Dar nici nu se poate aprecia că existența Legii nr. 10/2001 exclude, în toate situațiile, posibilitatea de a se recurge la acțiunea în revendicare, căci este posibil ca reclamantul într-o

atare acțiune să se poată prevala la rândul său de un bun în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional și trebuie să i se asigure accesul la justiție.

Este însă necesar a se analiza, în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei, în ce măsură legea internă intră în conflict cu Convenția europeană a drepturilor omului și dacă admiterea acțiunii în revendicare nu ar aduce atingere unui alt drept de proprietate, de asemenea ocrotit, ori securității raporturilor juridice.

Cu alte cuvinte, atunci când există neconcordanțe între legea internă și Convenție, trebuie să se verifice pe fond dacă și părătul în acțiunea în revendicare nu are, la rândul său, un bun în sensul Convenției — o hotărâre judecătorească anterioară prin care i s-a recunoscut dreptul de a păstra imobilul; o speranță legitimă în același sens, dedusă din dispozițiile legii speciale, unită cu o jurisprudență constantă pe acest aspect —, dacă acțiunea în revendicare împotriva terțului dobânditor de bună-credință poate fi admisă fără despăgubirea terțului la valoarea actuală de circulație a imobilului etc.

În acest sens este relevantă decizia Curții Europene a Drepturilor Omului în Cauza *Pincova și Pinc contra Republicii Cehe*, în care s-a arătat că:

„Curtea acceptă că obiectivul general al legilor de restituire, acela de a atenua consecințele anumitor încălcări ale dreptului de proprietate cauzate de regimul comunist, este unul legitim (...); cu toate acestea, consideră necesar a se asigura că această atenuare a vechilor încălcări nu creează noi neajunsuri disproportionale. În acest scop, legislația trebuie să facă posibilă luarea în considerare a circumstanțelor particulare ale fiecărei cauze, astfel încât persoanele care au dobândit bunuri cu bună-credință să nu fie puse în situația de a suporta responsabilitatea, care aparține în mod corect statului, pentru faptul de a fi confiscat cândva aceste bunuri (paragraful 58, citat și în Cauza *Raicu contra României*).

De asemenea, nici consecința insecurității raporturilor juridice nu poate fi ignorată.

Dreptul la un proces echitabil în fața unei instanțe, garantat de art. 6 alin. 1 din Convenție, trebuie interpretat în lumina preambulului acesteia, care enunță preeminența dreptului ca element de patrimoniu comun statelor contractante.

Unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care înseamnă, între altele, că o soluție definitivă a oricărui litigiu nu

trebuie rediscutată (Cauza *Brumărescu contra României*, paragraful 61).

Din cauza inconsecvenței și deficiențelor legislative, precum și a eventualelor litigii anterior soluționate, nu este exclus ca într-o astfel de acțiune în revendicare ambele părți să se poată prevala de existența unui bun în sensul Convenției, instanțele fiind puse în situația de a da preferabilitate unuia în detrimentul celuilalt, cu observarea, în același timp, a principiului securității raporturilor juridice.

În atare situație, soluția ar avea efectul privării uneia dintre părți de un bun în sensul Convenției, ceea ce va însemna ca nu statul să suporte consecințele adoptării unor norme legale neconforme cu Convenția, ci un particular.

Privarea de bun în absența oricărei despăgubiri constituie, așa cum s-a arătat, o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, or, chiar din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului reiese că, atunci când statul nu mai poate să restituie imobilul în natură, iar măsurile reparatorii prin echivalent prevăzute de legea internă sunt încă iluzorii, urmează să se plătească reclamantului despăgubiri bănești.

În acest punct, Curtea amintește că, de principiu, literatura juridică a admis de multă vreme faptul că revendicarea este o acțiune reală, iar acest caracter se conservă atât timp cât există și posibilitatea de a se readuce lucrul revendicat în patrimoniul revendicantului. Dacă lucrul a dispărut dintr-o cauză imputabilă uzurpatorului sau a fost transmis de acesta unui terț care a dobândit în mod iremediabil proprietatea lui, obiectul revendicării urmează a fi convertit într-o pretenție de despăgubiri, caz în care acțiunea devine personală.

În vederea aplicării unitare a legii, Înalta Curte va stabili că legea specială înlătură aplicarea dreptului comun, fără ca pentru aceasta să fie nevoie ca principiul să fie încorporat în textul legii speciale și că aplicarea unor dispoziții ale legii speciale poate fi înlăturată dacă acestea contravin Convenției europene a drepturilor omului.

Aplicarea altor dispoziții legale decât cele ale legii speciale, atunci când acestea din urmă sunt contrare Convenției, trebuie să se facă fără a se aduce atingere drepturilor apărute de Convenție aparținând altor persoane.

În consecință, în temeiul dispozițiilor art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004, republicată, precum și ale art. 329 din Codul de procedură civilă, urmează a se admite recursul în interesul legii în sensul celor arătate.

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

D E C I D:

Admit recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Cu privire la acțiunile întemeiate pe dispozițiile dreptului comun, având ca obiect revendicarea imobilelor preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989, formulate după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001 și soluționate neunitar de instanțele judecătorești, stabilesc:

Concursul dintre legea specială și legea generală se rezolvă în favoarea legii speciale, conform principiului *specialia generalibus derogant*, chiar dacă acesta nu este prevăzut expres în legea specială.

În cazul în care sunt sesizate neconcordanțe între legea specială, respectiv Legea nr. 10/2001, și Convenția europeană a drepturilor omului, aceasta din urmă are prioritate. Această prioritate poate fi dată în cadrul unei acțiuni în revendicare, întemeiată pe dreptul comun, în măsura în care astfel nu s-ar aduce atingere unui alt drept de proprietate ori securității raporturilor juridice.

Obligatorie, potrivit art. 329 alin. 3 din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 9 iunie 2008.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,
prof. univ. dr. **NICOLAE POPA**

Prim-magistrat-asistent,
Victoria Maftei

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2009 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Număr de apariții anuale	Zile de apariție/săptămână	Greutate medie/apariție (grame)	Valoare (TVA 9% inclus)/lei		
					12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	750	5	50	800	210	75
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	90	1	50	1.500		140
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	200	5	60	2.250		200
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	800	5	15	430		40
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	7.200	5	50	1.720		160
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	400	5	25	1.600		150
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	60	1	30	540		50
8.	Colecția Legislația României	4	—	2.500	450	120	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	12	—	3.500	750		70

NOTĂ:

Monitorul Oficial Partea I bis se multiplică pe bază de comandă.

Începând cu anul 2009 se sistează apariția publicației Repertoriul legislației României.

Abonamente la publicațiile oficiale și comenzi către „Monitorul Oficial” R.A. se pot efectua prin următoarele societăți de distribuție:

- ◆ COMPANIA NAȚIONALĂ „POȘTA ROMÂNĂ” — S.A. — prin oficiile sale poștale
- ◆ ACTA LEGIS — S.R.L. — București, Str. Lirei nr. 11, parter, ap. 1, (telefon/fax: 021.411.91.79; 021.411.54.08)
- ◆ INFO EUROTRADING — S.A. — București, Splaiul Independenței nr. 202A (telefon: 021.316.30.57, fax: 021.316.30.58)
- ◆ INTERPRESS SPORT — S.R.L. — București, Piața Presei Libere nr. 1, corp B, et. 2, camerele 256—259, OP 33 (telefon/fax: 021.313.85.07; 021.313.85.08; 021.313.85.09)
- ◆ MEDIA PRESS ABONAMENTE — S.R.L. — București, str. Izvor nr. 78, et. 2 (telefon: 021.311.97.84, fax: 021.311.97.85)
- ◆ M.T. PRESS IMPEX — S.R.L. — București, bd. Basarabia nr. 256 (telefon/fax: 021.255.48.15; 021.255.48.16; 021.255.48.17)
- ◆ PRESS EXPRES — S.R.L. — Otopeni, str. Flori de Câmp nr. 9 (telefon/fax: 021.221.42.83; 0745.133.712)
- ◆ ZIRKON MEDIA — S.R.L. — București, str. Pictor Dimitrie Hârlescu nr. 6, sector 2 (telefon: 021.255.18.00, fax: 021.255.18.66; 021.255.19.18)
- ◆ ART ADVERTISING — S.R.L. — Râmnicu Vâlcea, str. Regina Maria nr. 7, bl. C1, sc. C, mezanin II (fax: 0250/73.54.75, telefon: 0350.40.59.87; 0350.40.59.88)
- ◆ CALLIOPE — S.R.L. — Ploiești, str. Elena Doamna nr. 62—64 (telefon/fax: 0244/51.40.52; 0244/51.48.01)
- ◆ DIFSTARPRESS — S.R.L. — Slobozia, bd. Matei Basarab, bl. I60, sc. A, ap. 15 (telefon/fax: 0243/23.23.68)
- ◆ CURIER PRESS — S.A. — Brașov, str. Traian Grozăvescu nr. 7 (telefon/fax: 0268/51.08.57; 0268/51.08.58)
- ◆ ROESTA — S.R.L. — Curtea de Argeș, str. Valea Iașului, bl. P10, sc. B, ap. 18 (telefon/fax: 0248/72.11.43)
- ◆ VIAȚA LIBERĂ — S.A. — Galați, Str. Domnească nr. 68 (telefon: 0236/46.06.20, fax: 0236/47.10.28)
- ◆ UNITATEA — S.R.L. — Alba Iulia, str. Traian nr. 26 (telefon: 0258/81.16.31, fax: 0258/81.28.43)
- ◆ MANPRES DISTRIBUTION — S.R.L. — București, Piața Presei Libere nr. 1 (OP 33 — CP 24) (telefon/fax: 021.314.63.39)
- ◆ CUGET LIBER — S.A. — Constanța, bd. I.C. Brătianu nr. 5 (telefon: 0241/58.21.20, fax: 0241/61.95.24)
- ◆ SIMPEX LOGISTIC — S.R.L. — Călărași, Str. Progresul nr. 21, bl. B1, sc. B, ap. 5 (telefon/fax: 0242/31.89.29)
- ◆ CIPSOFT DESIGN — S.R.L. — Ploiești, str. Eroilor nr. 2 bis (tel. 0722.36.54.65 sau 0724.20.31.43)

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
 IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
 și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
 (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
 Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
 Adresa pentru publicitate: Centrul de vânzări și informare, București, șos. Panduri nr. 1,
 bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.411.58.33 și 021.410.47.30, fax 021.410.77.36 și 021.410.47.23
 Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

